

Poznań, 1 lipca 2019 r

**Pani Małgorzata Gersdorf
Przewodnicząca
Trybunału Stanu**

Trybunał Stanu
Plac Krasińskich 2/4/6
00-951 Warszawa

Uzasadnienie zdania odrębnego sędziego Trybunału Stanu Andrzeja Kojro do uchwały pełnego składu Trybunału Stanu z 15 maja 2019 r., sygn. akt TSZP 1/17

Postanowieniem z dnia 31 marca 2017 r. Trybunał Stanu w sprawie prowadzonej pod sygn. akt TS 2/07 wniósł o rozstrzygnięcie do pełnego składu Trybunału Stanu następujące zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy z 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz. U. z 2016 r. poz. 2050) po przerwaniu biegu przedawnienia na podstawie art. 23 ust. 3 biegnie ono na nowo czy też po rzeczonym przerwaniu biegu przedawnienia nie biegnie ono ponownie?”

Uchwałą pełnego składu Trybunału Stanu z 15 maja 2019 r. sygn. akt TSZP 1/17 Trybunał Stanu rozstrzygnął, że:

„W postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz. U. z 2016 r. poz. 2050) po przerwaniu biegu przedawnienia na podstawie art. 23 ust. 3 tejże ustawy, przedawnienie biegnie na nowo.”

Należy zauważyć, że odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu jest odpowiedzialnością o zupełnie wyjątkowym charakterze i szczególnej wadze państwowej. Odpowiedzialności tej podlegają m.in. Prezydent RP, Prezesa Rady Ministrów, członkowie Rady Ministrów, Prezesa NBP, Prezesa NIK, członkowie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Naczelne Dowództwo Sił Zbrojnych. Jest to w szczególności odpowiedzialność za naruszenie Konstytucji lub ustawy w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie swojego urzędowania.

Pamiętać również należy, że funkcjonariusz państwowy w stosunku, do którego Sejm podjął uchwałę o pociągnięciu go do odpowiedzialności konstytucyjnej powinien mieć możliwość obrony swoich racji i oczyszczenia się z postawionych mu zarzutów, poprzez przeprowadzenie do końca postępowania przed Trybunałem Stanu i jeżeli jest to uzasadnione uzyskanie

orzeczenia uniewinniającego. Przyjęcie stanowiska, że pomimo złożenia wniosku o pociągnięcie do odpowiedzialności, termin przedawnienia biegnie na nowo i sprawa może ulec przedawnieniu, czego skutkiem jest konieczność jej umorzenia, może pozbawić podsądnego możliwości oczyszczenia się z postawionych mu zarzutów. Interpretacja taka narusza prawo obywatela do sądu i rzetelnego procesu.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy z 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz. U. nr 2016 poz. 2050), ściganie przed Trybunałem Stanu jest dopuszczalne w okresie 10 lat od popełnienia czynu chyba, że czyn stanowi przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, dla którego przewidziany jest dłuższy okres przedawnienia. Okoliczność, że sprawca nie sprawuje już urzędu lub nie piastuje funkcji nie stoi na przeszkodzie do wszczęcia i prowadzenie postępowania. Zgodnie zaś z art. 23 ust. 3 ustawy o Trybunale Stanu złożenie wstępnego wniosku, o którym mowa w art. 6 ust. 2, przerywa bieg przedawnienia.

W sprawie tej konieczne okazało się rozstrzygnięcie czy po złożeniu wniosku wstępnego, o którym mowa w art. 6 ust. 2 ustawy o Trybunale Stanu, okres przedawnienia biegnie na nowo i sprawa po 10 latach ulega przedawnieniu, czy może przerwanie okresu przedawnienia jest definitywne i sprawca może zostać pociągnięty do odpowiedzialności w każdym czasie?

Obrońcy E W. optowali za przyjęciem interpretacji, iż przerwanie biegu przedawnienia powoduje, iż okres ten biegnie na nowo, wskazując też że pomimo tego, iż choć z treści art. 23 ust. 3 nie wynika to wprost, ale w taki sposób rozumiana jest przerwa biegu przedawnienia w wszystkich innych przepisach w polskim ustawodawstwie. Przywoływano w szczególności regulacje dotyczące przedawnienia z kodeksu pracy, kodeksu postępowania administracyjnego, kodeksu morskiego, kodeksu cywilnego, prawa celnego oraz ordynacji podatkowej. Zwolennicy rozstrzygnięcia, iż w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy o Trybunale Stanu po przerwaniu biegu przedawnienia, przedawnienie biegnie na nowo wskazywali, że przemawia za takim rozumieniem przedmiotowego przepisu wykładnia systemowa.

Odmienne poglądy na tę kwestię prezentował Prokurator Generalny oraz Pani poseł oskarżyciel twierdząc, że za stanowiskiem zakładającym, że po przerwaniu biegu przedawnienia, na podstawie art. 23 ust. 3 ustawy o Trybunale Stanu, nie biegnie ono na nowo, przemawia wykładnia literalna przepisu poparta konsekwentnym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego.

Innym argumentem podniesionym przez Prokuratora Generalnego jest to, że odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu i postępowanie uregulowane w ustawie o Trybunale Stanu mają wyjątkowy charakter. Odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu podlega szczególna grupa osób pełniących najwyższe urzędy państwowe. Szczególna jest również podstawa ich odpowiedzialności, tj. naruszenie Konstytucji lub ustaw w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie swojego urzędowania. Samo złożenie wniosku wstępnego o postawienie w stan oskarżenia lub pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu osób pełniących najwyższe urzędy w państwie ma swoją dużą doniosłość i wyjątkowość, chociażby z uwagi na procedurę wniosku wstępnego. **Ze szczególnego charakteru odpowiedzialności konstytucyjnej oraz domniemania racjonalności prawodawcy wywieść należy regułę zakładającą, że jeżeli został złożony wniosek wstępny o pociągnięcie do odpowiedzialności to powinien on być rozpoznany w każdym czasie, gdyż skutecznie wyklucza on ponowny bieg przedawnienia.**

Za przyjęciem stanowiska, że przerwany okres przedawnienia nie biegnie na nowo, przemawia także konstytucyjne prawo obywatela do sądu. Skoro osoba została postawiona w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu, to powinna mieć prawo do pełnego oczyszczenia się ze stawianych jej publicznie zarzutów. Przyjęcie, że po przerwaniu przedawnienia poprzez złożenie wniosku wstępnego o pociągnięcie do odpowiedzialności, przedawnienie biegnie na nowo i sprawa może zostać umorzona wskutek upływu okresu przedawnienia może doprowadzić do tego, że postępowanie przez Trybunałem Stanu zostanie umorzone bez wydania rozstrzygnięcia w sprawie, co stoi w sprzeczności z prawem do sądu.

Ponadto prawodawca wielokrotnie dowiódł, że jeżeli jego wola jest to aby po przerwaniu przedawnienia biegło ono na nowo, artykułuje to wprost w przepisie ustawy, a skoro w analizowanym przypadku tego nie uczynił, to taka była jego świadoma wola.

Pełny skład Trybunału Stanu w dniu 15 maja 2019 r. stwierdził, że w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu, po przerwaniu biegu przedawnienia na podstawie art. 23 ust. 3 tejże ustawy, przedawnienie biegnie na nowo. Nie podzielając tego poglądu zgłosiłem zdanie odrębne, ponieważ uważam, że po wniesieniu wstępnego wniosku o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu sprawa powinna zostać rozpoznana w każdym czasie, a przerwane przedawnienie nie biegnie od nowa. Za przyjęciem takiego stanowiska przemawia wiele argumentów. W pierwszej kolejności należy wyjść od literalnego brzmienia przepisów art. 23 ust. 1 i ust. 3 ustawy o Trybunale Stanu. Przepisy te stanowią, że ściganie przed Trybunałem Stanu jest dopuszczalne w okresie 10 lat od popełnienia czynu, chyba że czyn stanowi przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, dla którego przewidziany jest dłuższy okres przedawnienia. Złożenie

wniosku wstępnego, o którym mowa w art. 6 ust. 2 ustawy, przerywa bieg przedawnienia. Z przytoczonych przepisów ani z żadnego innego znajdującego się w ustawie o Trybunale Stanu nie wynika, aby intencją ustawodawcy było to, żeby przerwane przedawnienie, poprzez złożenie wniosku wstępnego, od dnia złożenia tego wniosku biegło na nowo.

Ustawodawca w innych gałęziach prawa w przepisach dotyczących przerwania biegu przedawnienia, wprost wymienia, że po przerwaniu, przedawnienie biegnie na nowo. Przytoczyć tu można art. 124 § 1 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny, art. 295 § 2 ustawy z 26 czerwca 1974 r. kodeks pracy, art. 189j § 2 i 5 ustawy z 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego, art. 256 § 2, art. 262 § 2 ustawy z 18 września 2001 r. kodeks morski, art. 65 ust. 8 ustawy z 19 marca 2004 r. prawo celne, art. 70 § 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa.

Opierając się na domniemaniu racjonalności prawodawcy, konieczne jest przyjęcie, że skoro w innych przepisach dotyczących przerwania biegu przedawnienia, w sposób wyraźny ustawodawca artykułuje, że przerwany okres przedawnienia biegnie na nowo, a w przepisie art. 23 ust. 3 ustawy o Trybunale Stanu tego nie czyni, to jest to jego świadoma i celowa decyzja. Konstytucja pozostawia ustawodawcy swobodę w kształtowaniu instytucji przedawnienia. W tym kontekście przyjmując należy, że w ramach wskazanej wyżej swobody regulacji w zakresie przedawnienia, ustawodawca miał prawo przyjąć, że jeżeli został złożony wniosek wstępny o pociągnięcie do odpowiedzialności to wniosek ten powinien zostać rozpoznany w każdym czasie, ponieważ wyklucza bieg przedawnienia.

Słuszność takiej oceny potwierdza również wykładnia historyczna przepisów o Trybunale Stanu. W art. 9 ustawy z 27 kwietnia 1923 r. o Trybunale Stanu (Dz. U. 1923 r. nr 59, poz. 415) zapisano, że o pociągnięcie ministra do odpowiedzialności, przerywa bieg przedawnienia o ile wniosek nie będzie odrzucony. Przepis ten stosowało się również do Prezydenta i Marszałka Sejmu. Już w ustawodawstwie międzywojennym prawodawca w taki sam sposób kształtował instytucje przedawnienia na gruncie ustawy o Trybunale Stanu, stanowiąc, że odpowiedzialność konstytucyjna osób pełniących najwyższe urzędy w państwie, z uwagi na swój szczególny charakter po zgłoszeniu wniosku o pociągnięcie do odpowiedzialności, nie powinna ulegać przedawnieniu.

Odmienność uregulowania przerwania biegu przedawnienia, na gruncie ustawy o Trybunale Stanu, w stosunku do regulacji przedawnienia w innych dziedzinach prawa powszechnego, uzasadnić należy odmiennym charakterem odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu. Odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu i postępowanie uregulowane w ustawie o Trybunale Stanu mają wyjątkowy charakter, ze względu na zakres podmiotowy i

przedmiotowy spraw jakich dotyczy, przez co nie można w sposób prosty porównywać ich do innych gałęzi prawa powszechnego.

Uważam, że przedawnienia nie można traktować jako uprawnienia sprawcy czynu zabronionego. Pierwszeństwo należy przyznać zdecydowanie interesowi społecznemu i społecznemu poczuciu sprawiedliwości rozumianemu, jako potrzeba osądzenia osoby postawionej w stan oskarżenia. Prawo w tym przypadku musi iść razem ze sprawiedliwością.

Andrzej Kojro
Kojro
Sędzia Trybunału Stanu